

“Iată stau la ușă și bat. De va auzi cineva glasul Meu și va deschide, voi intra la el, și voi cina cu el și el cu Mine” (Apocalipsa 3, 20)

Numărul 101 (2016), **Duminica a 33-a după Rusalii**
(a Vameșului și a Fariseului)

Evanghelia: Luca 18, 10-14*

Zis-a Domnul parabola aceasta: „Doi oameni s'au suit la templu să se roage; unul fariseu și celălalt vameș. Fariseul, stând drept, așa se ruga în sine: Dumnezeu, mulțumescu-Ți că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepti, adulteri, sau chiar ca acest vameș; postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuală din toate câte câștig. Iar vameșul, departe stând, nici ochii nu voia să și-i ridice spre cer, ci-și bătea pieptul, zicând: Dumnezeu, milostiv fii mie, păcătosului! Vă spun Eu vouă: Acesta s'a coborât la casa sa mai îndreptățit decât acela. Că tot cel ce se înalță pe sine va fi smerit, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța“.

Smerenia: împăcarea cu Dumnezeu, cu conștiința și cu oamenii

Mitropolitul Antonie de Suroj

Să vorbești despre smerenie a fost totdeauna foarte dificil, întrucât cu adevărat poate vorbi despre smerenie doar cel ce s-a smerit. Câte ceva însă se poate spune, pentru a identifica o oarecare direcție.

Când gândim la smerenie, în cea mai mare parte gândim la comportamentul unui om pe care toți îl laudă și-l vorbesc de bine, iar acesta încearcă să-i convingă că nu e așa; sau la comportamentul omului care atunci când gândește că a făcut ceva bun sau drept, alungă îndată acest gând, din teamă să nu cadă în mândrie.

Ambele mi se par incorecte nu doar față de sine, ci și față de Dumnezeu: a considera că odată ce am spus ceva sau am făcut, acest lucru deja nu poate fi bun sau că a recunoaște ceva bun în propria persoană duce la mândrie este greșit. E nevoie aici de o reorientare. Dacă Dumnezeu mi-a dat să vorbesc ceva adevărat, bun, drept sau să fac ceva vrednic de El și de mine ca om, trebuie să învăț să-l mulțumesc pentru asta. Să n-o iau, desigur, ca merit personal, dar nici să nu neg fapta în sine, ci să ne

*)Texte preluate din ediția jubiliară a Sfântului Sinod, 2000, citată pe scurt: Biblia Bartolomeu

replem de la mândrie și slava deșartă spre o recunoștință plină de mirare și duioșie.

E primul lucru care trebuie spus despre smerenie, întrucât e primul obiectiv ce ne stă în față. Falsa smerenie este unul dintre cele mai distructive lucruri; ea duce la negarea binelui pe care îl deținem în sine și este, pur și simplu, nedreaptă față de Dumnezeu. Dumnezeu ne dă și cuget, și inimă, și bunăvoință, și circumstanțe, și oameni cărora le putem face bine; și binele acesta trebuie făcut cu conștiința faptului că este un bine, însă că nu este de la noi, ci este dat de la Dumnezeu.

Al doilea: pe partea cealaltă a balanței se pun, de obicei, mândria și slava deșartă, însă între acestea două este o foarte mare diferență.

Un om cu adevărat mândru este cel ce nu recunoaște deasupra sa niciun fel de lege, nici a lui Dumnezeu, nici omenească; acesta își este sieși lege. În viața Avvei Dorothei avem o povestire despre o vizită a sa la o mănăstire, unde i s-a spus ca viețuiește acolo un monah tânăr, care este întruchiparea smereniei: nu se mânia niciodată, nu se revolta, nu se împotriva cu nimic atunci când era înjosit și ocărât. Experimentatul Dorothei nu a crezut și l-a invitat pe tânăr la el: "În ce chip reușești, în pofida tinereții tale, sa nu te revolți atunci când ești înjosit, ocărât, jignit?", întrebă starețul. Tânărul monah răspunse: "De ce m-aș revolta la lătratul unor câini?" Starea sufletească a acestuia era nu smerenia, ci libera opinie, nesupusă nu doar condamnării oamenilor, ci nici măcar judecății lor. Nu-l interesa ce spun alții despre el, își era sieși judecător și măsură a tuturor lucrurilor. Reiese de aici că judecata dumnezeiască este concediată, rămâne doar cea proprie. Este starea de singurătate extremă, starea în care omul nu mai are Dumnezeu și nu mai are judecată în afara sa.

Slava deșartă, altfel spus – vanitatea, se deosebește mult de mândrie. Ea se rezumă la o dependență deplină de părerea și judecata omenească, însă nu și de cea divină. În această stare omul caută laudă, încuviințare și cel mai umilitor e că cerșește ovații chiar și de la cei cărora nu le respectă câtuși de puțin părerea, vrea doar să fie lăudat. Și în momentul când cineva începe să-l laude sau pur și simplu să-l încuviințeze, cel ce laudă capătă brusc diverse calități intelectuale și sufletești, se transformă în ochii lui în judecător priceput și drept. Mai există aici o latură: dacă începe să tragă nădejde că cineva îl va lauda, acest om va căuta să fie lăudat nu doar pentru cele înălțătoare, nobile și vrednice de Dumnezeu fapte, ci pentru orice, la întâmplare. Într-o ultimă instanță devenim tot mai mărunți, întrucât căutăm încuviințare pentru orice, doar-doar să fim lăudați; și suntem judecați de oameni necugetați, ce nu au niciun criteriu dumnezeiesc al judecății și ne laudă, de obicei, pentru fleacuri. Astfel, omul vanitos depinde totalmente de părerea și încuviințarea omenească; mai mult, acesta se mulțumește cu lucruri mărunte, neînsemnate, doar pentru a căpăta prin ele lauda râvnită.

Smerenia este cu totul altceva. Nu este o simplă absență a vanității: lipsa vanității

este, cum s-ar spune, un produs secundar al smereniei. De asemenea, nu este doar o lipsă a mândriei, adică a unei autoizolări depline, integrale, chiar dacă această autoizolare se sparge de smerenie.

Smerenia, dacă e să vorbim de etimologia rusă a termenului, începe din momentul în care intrăm în starea unei păci interioare: a împăciuirii cu Dumnezeu, cu conștiința și cu oamenii a căror judecată o exprimă pe cea a lui Dumnezeu; este, deci, o împăcare, o împăciuire. (...) este o împăcare cu toate circumstanțele acestei vieți, e starea omului care, orice s-ar întâmpla, le primește ca din mâinile lui Dumnezeu.

(...) unul dintre părinții Bisericii spunea că toate evenimentele istorice la scară universală sau în ceea ce privește viața fiecăruia dintre noi sunt determinate de corelația dintre trei voințe: voia lui Dumnezeu, mereu bună, atotputernică, însă care și-a fixat drept limită libertatea omenească de a alege; voința satanică, mereu malefică, însă nu atotputernică, incapabilă de a produce răul, întrucât diavolul nu este stăpân peste făptură; și între acestea două, voința omenească, mereu îndoioasă, care răspunde atât apelurilor dumnezeiești, poruncilor și rugămintelor lui Dumnezeu, cât și intrigilor satanei, falselor promisiuni, atracției către rău, pe care omul o simte în sine. Apostolul Pavel spune că deosebește în sine însuși două stihii : legea vieții veșnice, ce tinde spre Dumnezeu, și legea stagnării, legea care duce către distrugere, către degradare. Aceste stihii sunt în fiecare dintre noi. De aceea, între influența voii dumnezeiești și a celei satanice nu facem mereu alegerea cea bună: ezităm, facem adesea alegerea greșită, dar uneori și pe cea bună.

Nu orice eveniment poate fi definit ca act al voii lui Dumnezeu. De obicei, situația este mult mai complexă, după cum omul este sau nu lucrător al voii lui Dumnezeu, sau conducător al voinței rele satanice. Însă chiar și în fața celei mai întunecate, celei mai feroase situații Dumnezeu ne poate spune: exact aici trebuie să aduci lumină, în această zonă a urii trebuie să aduci dragoste, în acest haos trebuie să faci armonie; sau: locul tău este acolo unde voința satanică acționează cel mai distructiv, mai hotărât... În acest sens, Părinții Bisericii priveau situațiile în care se aflau ca act al voinței lui Dumnezeu, nu în sensul că Dumnezeu ar fi înrăutățit în mod intenționat situația, ci că anume acolo era locul lor.

Împăcarera interioară cu circumstanțele nu înseamnă că trebuie să-i considerăm pe toți din jurul nostru a fi oameni buni, ci că locul nostru este printre ei pentru a le aduce ceva. (...) Așadar, căutând smerenie, e binevenită întrebarea: cum privim la faptul că Dumnezeu ne trimite într-o situație sau alta? Cu împăcare lăuntrică sau cu protest, sau selectiv?

“Nu vreau asta, vreau alta – de ce m-ai trimis aici? Eu vreau bine, trebuie să mă trimiți într-o atmosferă unde să roiască doar oameni buni, care să mă inspire, să mă ajute, să mă poarte pe brațe; de ce mă trimiți acolo unde totul e beznă, totul e rău,

totul e lipsă de armonie?” E reacția noastră obișnuită și este un indiciu al faptului că reacția noastră nu este una smerită. Iar când spun “smerită” nu am în vedere sentimentul împăcării cu înfrângerea: “Ce să faci, cu Dumnezeu nu te pui, mă voi smeri...”. Nu sentimentul înfrângerii, ci smerenia activă, împăcarea activă, lumea interioară activă fac din noi soli și apostoli, oameni trimiși în lumea întunecoasă, grea și amară, care știi că acolo le este locul firesc și acolo vor agonisi harul. (...) Și încă ceva: nu cred că smerenia este faptul de a lăsa pe cineva să te faca una cu noroiul; orice fel de șef – ofițer sau preot, sau brigadier – poate fi profund smerit, însă conform responsabilității asumate să acționeze aspru, tare și hotărât. Nu cred că un asemenea șef, fie egumen la mănăstire, preot de parohie sau ofițer de armată trebuie să admită haos pe motiv că nu poate lua hotărâri și nici să le implementeze pe motiv de smerenie. Smerenia e împăcarea cu Dumnezeu, cu conștiința și cu oamenii.

Sursa: **Mitropolitul Antonie Bloom**, *Despre credință și îndoială*, Editura Cathisma, București, 2009

Vitamine duhovnicești

Ce văd eu rău la celălalt, acela este un lucru pe care îl am eu în mine

Când cineva te vorbește de rău, să iei de acolo, că ceva adevărat este. Când te vorbește de bine, să vezi cât e de adevărat, că și acolo e ceva adevărat. Să dăm slavă lui Dumnezeu.

Aproapele nostru este oglinda noastră, dar să nu luăm asta în mod absolut. Suntem cu toții subiectivi, încă bolnavi, și suntem ca niște oglinzi concave sau convexe în care ne vedem deformați, mai lați, mai lungi. Să avem prieteni, să avem prieteni care să ne spună cum ne vedem din afară, și să discernem în ce ne spun ei, cât ne este de folos.

Dar țineți minte: ce văd eu rău la celălalt, acela este un lucru pe care îl am eu în mine. Dar dacă văd pe cineva că fură un portmoneu, asta nu înseamnă că eu sunt un hoț refulat. Nu! Dar dacă zic: “Hoții ăștia nenorociți, i-aș strânge de gât”, dacă simt o repulsie, o încărcare sentimentală foarte mare, înseamnă că m-am lăsat de furat de curând sau tare îmi pare rău că n-am furat și eu.

Când avem o încărcătură afectivă foarte mare față de un defect sau ceva neplăcut la cineva, atunci e proiecție. Și dacă am o admirație, tot proiecție este, că proiectăm și lucruri bune, acele lucruri minunate din noi pe care nu îndrăznim să le trăim, să le lucrăm, și le proiectăm pe Părintele, pe Maica Siluana. Dar nu aș fi atras de niște valori dacă nu le-aș avea în mine... Să luăm aminte!

Sursa: **Monahia Siluana Vlad**, *Deschide cerul cu lucrul mărunt*, Editura Doxologia, Iași, 2013, p. 152-153